

У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Парламент розгляне близько 30 законопроектів у сфері науки і освіти

Розпочалася шоста сесія Верховної Ради України. Як повідомили у парламентському Комітеті з питань науки і освіти, протягом нинішньої сесії планується винести на розгляд Верховної Ради наступні важливі законодавчі акти у сфері науки та освіти:

у **другому читанні** — проект Закону України про вищу освіту, проект Закону України про дошкільну освіту, проект Закону України про інноваційну діяльність, проект Закону України про внесення змін і доповнень до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»;

у **першому читанні** — проект Закону України про ліцензування та акредитацію навчальних закладів, проект Закону України про післядипломну освіту, проект Закону України про захист високих та критичних технологій, проект Закону України про державні науково-технічні програми, проект Закону України про державну систему біобезпеки під час здійснення генетично-інженерної діяльності, проект Закону України про атестацію наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, проект Закону України про діяльність України в Антарктиці, проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», проект Закону України про географічні назви, проект Закону України про охорону прав на фірмові найменування, проект Закону України про професійне представництво у сфері інтелектуальної власності, проект Закону України про правову охорону порід тварин, проект Закону України про комерційну таємницю, проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на промислові зразки»;

а також **проекти постанов** — про завдання Національної програми інформатизації на 2001-2004 роки, про Державну програму науково-технологічного та інноваційного розвитку України, про пріоритети науково-технологічного розвитку України, про перелік державних науково-технічних програм України та інші.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

- 2 стор. На здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки. Наукові основи охорони природи України
- 3 стор. У Раді з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України
- 4 стор. Міжнародна конференція «Організований вихоровий рух як основа для управління межовим шаром» (Київ, 20-22 вересня 2000)

XX СТОЛІТТЯ В ЕНЦИКЛОПЕДІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Два з половиною роки тому при Національній академії наук України створено координаційне бюро «Енциклопедії Сучасної України» (КБ ЕСУ), яке займається підготовкою цього видання. Про те, що вже вдалося зробити, розповідає керівник координаційного бюро ЕСУ, кандидат філологічних наук Микола ЖЕЛЕЗНЯК.

— Коли створювалося координаційне бюро, головним його завданням була координація зусиль різних груп науковців Києва, Львова та української діаспори для створення три томного доповнення до відомої в діаспорі, а нині і в Україні Енциклопедії українознавства (ЕУ), яка складається з 14 томів: три з них — загальна частина (ЕУ-1) і одинадцять — словникова (ЕУ-2).

Однак час і досвід роботи над цим проектом показав і його слабкі сторони. Насамперед, практично неможливо доповнити ЕУ-2, адже з часу видання основного масиву томів цієї енциклопедії минуло 30-40 років. Тому, поміркувавши, редакція ЕСУ вирішила подати зібраний матеріал як цілком самостійне енциклопедичне видання — «Енциклопедія Сучасної України». У часі матеріал ЕСУ охоплює все XX століття. Редакція намагається представити Україну в різних аспектах — політичному, ідеологічному, етнічному, економічному, науковому, культурному, мистецькому, літературному, релігійному, спортивному тощо.

Як показує вже зібраний координаційним бюро матеріал, ЕСУ відтворює багатющу картину реальної України в особах, інституціях, подіях, фактах. «Енциклопедія Сучасної України» відрізняється від попередньої енциклопедії (виданої за радянських часів) самим принципом добору й розміщення інформації. Оскільки вона твориться в умовах відсутності будь-якого ідеологічного тиску, без спрямовуючої вказівки партійних органів, тому не має ніяких обмежень через приналежність особи до тієї чи іншої політичної партії, її віросповідання, національності, громадянства. Основне при відборі — те, що ця людина зробила чи робить для розвитку України, її економіки, науки, культури, для створення демократичного суспільства, пропаганди наших досягнень у світі. У майбутній енциклопедії чільне місце належить статтям-персоналіям. Фактично вперше у виданнях такого типу ЕСУ подає значний блок статей про видатних науковців України XX-го століття, майстрів сцени, кіноакторів, літераторів, політиків, громадських діячів, спортсменів. Звичайно, як і в будь-якій енциклопедії, у нас є формальні принципи добору персоналії, однак останній аргумент — реальний вклад особи в розвиток тієї чи іншої галузі в Україні.

Щодо науковців, то ми збрали величезний матеріал майже про всіх

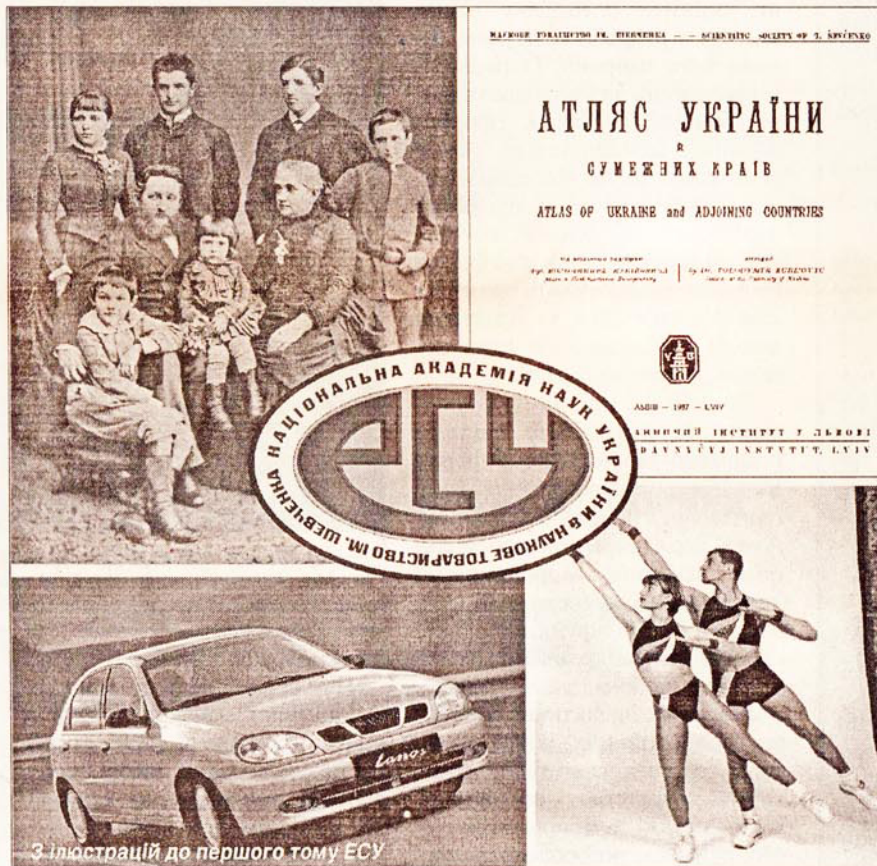
докторів наук, що працювали й працюють в Україні у XX-му столітті. Такої цілісної бази даних донині нема в нашій державі. Сподіваюся, це буде добрим підґрунтям до створення історії науки в Україні, яка дала не один десяток всесвітньо відомих науковців.

Окрім статей-персоналії, ЕСУ містить понятійні статті, присвячені науковим напрямкам та явищам. Їх особливість у тому, що в статтях подаємо інформацію про внесок українських науковців у розвиток того чи іншого наукового напрямку, дослідження того чи іншого поняття. Статті про історичні події та їх учасників

мо зростання інтересу до України у світі, адже нині в багатьох країнах українознавство зароджується або переходить на якісно новий етап. У закордонних наукових закладах створені і працюють кафедри української мови. Уже можемо говорити про німецьких, китайських, італійських дослідників історії України, її мови, літератури.

За два з половиною роки зібрано значний матеріал: наша база-словник нараховує понад 56 тисяч позицій. Вона безперервно поповнюється. Фактично вже закінчено підготовку першого тому «Енциклопедії Сучасної України», який містить близько 3 тисяч гасел. Плануємо, що до кінця року він побачить світ.

Хто творить це видання? Над проектом працюють науковці НАН України, галузевих академій, вузів та члени Наукового товариства ім. Шевченка. Ідея видання енциклопедії належить іноземному члену НАН України, Голові європейського осередку Наукового товариства ім. Шевченка професору Аркадію Жуковському, хоча з того часу концепція енциклопедії зазнала істотних змін. На замовлення редакції матеріали до енциклопедії подали понад півтори тисячі авторів. Для полегшення їхньої роботи і збору матеріалів ми розробили анкети та схеми. Хочу подякувати керівникам нау-

3 ілюстрації до першого тому ЕСУ

відбивають сучасний етап розвитку історичної науки, базуються на джерелах-фактах, позбавлені кон'юнктури часу.

ЕСУ подає статті про наукові інститути, вищі навчальні заклади, різні установи — державні й комерційні.

Енциклопедія міститиме також відомості про всі області, райони, міста та селища міського типу України з комплексним представленням їхньої історії та сьогодення. До кожної області й району додаватиметься карта, а статті супроводжуватимуться ілюстраціями. Подаючи інформацію про громадян нашої держави, енциклопедія вміщуватиме також статті про українських діячів діаспори. Широко представлені в ЕСУ матеріали про різні українські інститути, товариства, часописи тощо, які були або є за рубежом.

В енциклопедії подано також статті про іноземців, які досліджували історію, її археологію, питання української мови, писали про голодомор, роки колективізації тощо. Цим ми покаже-

кових установ та організацій, які сприяли підготовці матеріалів, а справа це нелегка, адже часто доводилося звертатися до архівів та вести пошуки. А також розшукувати рідних і знайомих тих осіб, які вже не працюють або померли. Рідко хто відмовляється підготувати або прорецензувати для ЕСУ статтю (таких одиниць). Усі розуміють важливість цього видання й намагаються нам допомогти, щоб воно було якомога повнішим і об'єктивнішим. Але все зрозумілішим стає те, що створити багатотомну енциклопедію на таких громадських засадах — неможливо. Створення ЕСУ, як і будь-якої енциклопедії, вимагає копійки роботи, відповідних фахівців та фінансового забезпечення. Сподіваємося на підтримку наших зусиль як з боку держави, так і з боку українських меценатів та спонсорів. Адже навряд чи була б можливою підготовка першого тому без гранту, наданого фондом «Відродження», та спонсорських внесків декого з українських підприємців.